

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

138. De pœna damni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

Exod. 10.

spiciebat, tenebras. terroremq; attulisse: A
ex ea verò, quæ filios Israël respiciebat, lucem, ac splendorem præbuisse. Id, quod de tenebris illis Scriptura refert: *Facta sunt tenebrae horribiles in universa terra Egypti, nemo vidit fratrem suum, nec movit se de loco, in quo erat, ubicunque autem habitabant filij Israel, lux erat.* Hoc idem Greg. in illud. *In columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem.* In die, inquit Gregor. columna

Exod. 13.
D. Greg. hom.
21. in Evang.

nubis monstrata est, in nocte columna B
ignis, quia Deus in iudicio veniens per lenitatis mansuetudinem blandè justos demulcebit, peccatores autem per justitiæ distinctionem terreat, &c. Quo etiam loco Greg. Tartareum ignem nocti peccatorum præmonstratum dicit, in signum futuræ damnationis, diei verò iustorum blandimentum nubis in signum eorum æternæ salvationis, &c.

Hieron. ad
Heliod.

Hieron. ad Heliod. Veniet, veniet dies illa, tunc ad vocè tubæ pavebit terra cum populis, & tu gaudebis. Judicaturò Domino lugubrè mundus immugiet, Tribus ad Tribum pectora ferient, potentissimi quondam Reges nudo laterè palpitant, &c. Aristotelis argumenta non proderunt, tunc tu, rusticane, & pauper, exultabis, & ridebis, & dices: Ecce crucifixus Deus meus, ecce Judex, &c.

Isa. 41.

Triturabis montes, & comminues, & colles quasi pulverem pones, ventilabis eos, & ventus tollet, & turbo disperget eos, & tu exultabis in Domino, in sancto Israel lætaberis.

Tunc congregabuntur ante eum omnes gentes. Nunquid Principes, & Magnates? Utrique sub nomine colectivo, gentes, non enim tunc ullus erit Magnatum respectus, sive distinctio, hæc etenim nomina, Reges, Principes, &c. personarum, larvæque sunt, quibus in hanc mundi scenam nonnulli parent, sed tunc larvis contritis, inquit Chrysostr. tantummodò operum erit inspectio.

1. Reg. 2.
Hebr.

Et ipsi præparantur cogitationes. ex Hebr. Et ei tantum numerata sunt opera.

De Inferno, materia Orationis.

De pœna damni.

PVNCTVM CXXXVIII.

Discidite à me, maledicti, &c. Et ligatis manibus, & pedibus, projicite eum in tenebras exteriores. Heu! Ne projicias me à facie tua, rogabat David. Quasi diceret: Quodvis aliud tormentum patiar, hoc solum exposco, ne projicias me à facie tua.

Matth. 25.

Psal. 50.

Revocare curabant illi Absalom ab exilio, annuit precibus David: *Veruntamen, inquit, faciem meam non videat.* Quod ille supplicium ubi parvo tempore aegro animo pertulisset: Aut videam, tandem dixit, faciem patris, aut morior. Quid in æternum à Dei facie exultare?

2. Reg. 14.

Hujus solummodò Solis jam jam oculos clausurus Tobias orbatu lumine: *Præcipe, inquit, Domine, in pace recipi spiritum meum, expedit enim mihi magis mori, quam vivere.* Quid in tenebris exterioribus æterni Solis lumine in æternum privari?

Tob. 3.

D Et irascetur furor meus contra eum, & derelinquam eum, & abscondam faciem meam ab eo, & (hinc) erit in devorationem, invenient eum omnia mala afflictiones, ita ut dicat in die illo: *Verè quia non est Deus mecum, invenerunt me hæc mala.*

Deut. 3.

Miser, infelixque Cain: *Ecce, inquit, Gen. 4. ejicis me hodie à facie terræ, & à facie tua abscondar, & ero vagus, & profugus in terra, omnis igitur, qui invenerit me, occidet me.* Erat infelix hic expressa imago damnati ejeti à facie terræ viventium, & à facie Dei.

E Ab ea facie, quæ beat omnes intuentes, ab eo Deo, ad quem facti sumus. Fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Quomodo non sit inquietum, non os, sed cor extra suum locum? O tormentum!

Heu! nullum violentum perpetuum: at ibi violentè anima perpetuò detinebitur,

D. Aug. l. de
spirit. & anim.

tur, ne in suum Deum feratur. Deum, inquit Augustin. non videbunt, quod est omnium miseriarum miserius, quis enim dicere potest, quanta poena erit non videre Creatorem, & Plasmatorem omnium, Redemptorem, & Salvatorem fidelium, per quem sumus, & sapimus? Major hæc est poena Inferni. *Hæc est pars hominis impij à Deo, & hæreditas verborum ejus à Domino.*

Iob. 20.

Isa. 38.

Per aliquid temporis non visurus Deū Ezechias, sed in Limbi tenebras iturus ejulabat: *Dixi, non videbo Dominum Deum in terra viventium; hoc est, non videbo patrem, qui me creavit: Non aspiciam hominem ultra, id est, filium, de quo dictum est: Homo est, & quis cognovit eum? sed nec habitatorem quietis, id est, Spiritum Sanctum, de quo scriptum est: Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & quietum?* O quam magis ejulabunt, qui non ad tempus, sed in æternum, & ultra non videbunt Dominum Deum in terra viventium, non aspicient hominem ultra, & habitatorem quietis! Etsi ad imaginem Trinitatis creati, ut Trinitatem vivificam videant, & contemplantur, eam tamen nunquam omnino videbunt.

D. Chryf. hom.
47. ad pop.

Chrysol. Intolerabilis est gehenna, & illa poena, tamen licet quis innumeras ponat gehennas, tale nihil dicet, quale illa felici excidere gloria, à Christo odio haberi, audire: Nescio vos accusari, quod eum videntes esuriam non pavimus. Etenim infinita facias est fulmina sustinere, quam illam mitem faciem non averfantem videre, & tranquillum oculum in nos respicere non sufferentem.

Exod. 33.

Gloss.

In Exodo per Moysen Deus ad populum: *Non ascendam tecum, quia populus duræ cervicis es. Audiensq; populus sermonem hunc pessimum, luxit.* Ubi Glossa: Pessimum dicit, hoc est, crudelissimum, atque moestissimum. Quod enim majus alicui præstari potest beneficium, quam Dei gratiam habere præsentem, ac Conditorum suum agnoscere sibi esse propitium? Aut quod majus est discrimen, quam Authoris sufferre iram? Nihil habet boni, qui Creatoris sui caret gratia, atque presentia. Hinc pro eodem populo Moyses: *ostende mihi*
Speranza Scriptura selecta.

Ibid.

A *faciem tuam, ut sciam te, & inveniam gratiam ante oculos tuos.* Hæc ille ad Deum, qui tunc placari poterat. Quid implacabilis postmodum Dei irrecuperabile gratiam perdidisse?

Et maximis damnatorum poenis ea erit, videre contra se Agnum illum mansuetissimum irascentem. *Cremabuntur igne, & sulphure, ante conspectum Sanctorum Angelorum, & Agni.* Quæ poena hæc? Ante conspectum leonis, recte quidem, sed Agni: Hæc erit, Fratres, maxima damnatorum poena: videbunt enim se damnatos, non à crudeli Deo, sed à Deo tam misericorde, qui tot modis, tot auxiliis, tot inspirationibus per Angelos, per homines, per exempla, per minas, &c. ab illis tormentis eos voluit eripere; & hæc recordatio affliget eos. Heu! clamabunt, nos ipsi hunc Deum Agnum irritavimus, cujus mansuetudine nunc in iram conversa abusi sumus.

B *Oculi ejus tanquam flamma ignis.* Quivis obrutus ignis erit. Noluerunt peccatores toties benigne respecti ad Deum converti: ex tanta misericordia Deus majoris ignis pabulum defumet. Oculi ejus ut lampas accendantur: misericordia autem, qua abusi sunt, erit non oleum misericordiae, sed oleum, pabulumque justitiae. Hoc oleum, quo & fatuæ virgines caruerunt, misericordes illos oculos accendet, non ad misericorditer interveniendum, sed potius ad horribiliter conterminandum.

C *Hinc præcinctum eum vidit Joannes ad mamillas zona aurea:* quasi dicat fuerunt tandiu duo ubera mea, sicut duo hinnuli caprea, aded plena, exuberantiaque misericordiae lacte, ut hinnuli peccatores abunde sugere possent. Magdalena ad pedes Christi; Paulus tot peccatis onustus hinnuli erant ad sinistram locandi, sed adhaerunt divinis uberibus, suserunt meæ misericordiae lac, nunc hæc ubera præcincta, constructaque aded, ut nec stilla manet. Quod & horribile est, zonam auream mamillas constringere, ad hoc scilicet innuendum, misericordiam impensam (cujus aurum symbolū est) con-

E

Iii stri-

structuram sese: misericordia enim impen-
sata constringit misericordiam: paucis
eam sibi promereri potuissent; miseri no-
luerunt.

Matth. 22.
Damnatorum
cur manus,
pedesque li-
gentur.
D. Greg. hom.
3. in Evang.

*Ligatis manibus, & pedibus projicite eum
in tenebras exteriores.* Ex maximis Inferni
tormentis erit, sese manibus, pedibusque
constrictum videre. Heu! ergo manus,
quæ poterant esse extensæ, liberæ, ac so-
lutæ ad operandum, perperd erunt li-
gatæ! O quàm justè, inquit in hunc lo-
cum Gregor: ligantur tunc pedes, & ma-
nus per distractionem sententiæ, qui mo-
dò à pravis operibus ligari noluerunt per
emendationem vitæ! O quàm justè tunc
ligat pœna, quos modò à bonis operibus
ligavit culpa: pedes enim, qui visitare æ-
grum negligunt, manus, quæ nihil indi-
gentibus tribuunt, à bono opere, jam ex
voluntate ligatæ sunt. Qui ergo nunc
sponte ligantur in vitio, tunc in supplicio
ligantur invitè.

Psal. 10.
Sap. 17.

Pluet super peccatores laqueos ignis. Tori-
erunt illaqueati, constricti, colligati. *Vna
enim catena tenebrarum omnes erunt alligati,*
cùm jam ad horrendam noctem perve-
nerint, in qua nemo potest operari. I-
nunc, dicit Bernh. & in medio gehennæ
expectato salutem, quæ jam facta est in
medio terræ. Quam tibi somnias pro-
venturam inter ardores sempiternos fa-
cultatem veniam promerendi, cùm jam
transierit tempus miserendi? Non descen-
dit ad Inferos Sanguis, qui effusus est su-
per terram. Biberunt eum omnes pecca-
tores terræ: non est, non est, quod sibi
ex eo vendicent Dæmones ad restinguen-
dòs focos suos, sed neque homines socii
Dæmoniorum. Venit nox, in qua nemo
potest operari.

D. Bern. ser. 75
in Cant.

O rem, quæ tremorem simul, & hor-
rorem inentiat! In tota æternitate nec
momentum futurum, in quo quis valeat
operari. Nunc intelligo, cur juraverit An-
gelus, qui juravit per viventem in sæcula
sæculorum, quod tempus non esset amplius:
quia nimirum incredibile videtur, per to-
tum illud incomprehensibile æternitatis
spatium, nec solum momentum tempo-
ris futurum ad operandum. *Et juravit*

Apoc. 10.

per viventem in sæcula sæculorum: hoc est,
per illam æternitatem: Nec momen-
tum erit amplius. Sic affirmo, sic juro,
nunquam manus solvantur, semper e-
runt ligatæ.

Tunc recordabitur, dicit Propheta, sed
inutiliter, sed sine ullo profectu, *dierum
afflictionis suæ, & pravationis omnium
desiderabilium suorum, quæ habuerat à diebus
antiquis.* O! quo dolore torquetur anima,
inquit in hunc locum Hieronym. cùm in
pœnis constituta jam serò dolet, se tunc
negligentem fuisse, quando per bona o-
pera potuit se subvenire: tunc cum Dæ-
monibus cruciata peccata præterita de-
plorat, tunc & ipsi Spiritus maligni deri-
dent otium, quod negligentes inutiliter
duxerunt. *Viderunt eam hostes, & deriserunt
Sabbatha ejus.* Tot commoditates bene
operandi, tot occasiones, tot Sacramen-
ta, &c. quæ habuerat à diebus antiquis:
heu! heu!

Et poma desiderij tui discesserunt à te. Fru-
ctus illi imaginarii penitentia; desideria
illa inefficacia, & purescibilia relinquen-
di peccata, evanuerunt: Faciam, sicam:
jam tempus non est amplius, ligatæ sunt
manus, & pedes, sicque ligatæ erunt in
æternum.

*Ligatis manibus, ac pedibus, mittite eum in
tenebras exteriores.* In Exodo inter cæteras
Ægypti plagas, quibus Ægypti flagellati
sunt, est & plaga tenebrarum: *Sint tenebra
super terram Ægypti, ut palpari queant, &
sunt facta tenebra horribiles, nemo vidit fra-
trem suum, nec movit se de loco, in quo erat.*
In Sap. de hisce tenebris dicitur, quod tam
densa fuerint, ut nec siderum limpida flam-
ma illuminare potuerint noctem illam horren-
dam, nec ignis ulla vis poterat illis lumen præ-
bere. Hoc est, nec tædæ accensæ, nec ali-
quid aliud tenebras tam densas illumina-
re poterat. *Nemo movit se de loco.* Hebr.

*Non surrexit vir de subter se. Sept: Non sur-
rexit ullus ex cubili suo.* In eo situ videlicet,
in quo tenebræ eos comprehenderant,
attoniti, & pavore percussi steterunt, quo
tempore ad eò horribilia viderunt, ut præ-
timore sapius quasi animam exhalarint,
adeòque gravis hæc pœna exitit, ut non
fuerit,

Thren. 1.

D. Hier. ibid.

Otia malefe-
riatorum apud
inferos ridens
dæmones.

Ezech. 18.

Exod. 10.

Sap. 17.

Hebr.

Sept.

fuerit, & primogenitorum morti proxima, quò intelligas ferè fuisse mortem.

At quænam erunt tenebræ infernales? Illæ fuerunt quidem tenebræ palpabiles, sed trium dierum, hæ tenebræ horribiles sempiternæ. *Antequàm vadam, & non revertar ad terram tenebrosam, & operam mortis caligine, terram miseria, & tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* Ubi notanda est quaternaria tenebrarum repetitio, tenebræ caligo, umbra, & horror. Hebr. *In terram tenebrosam super tenebras.* Sept. *Ad terram tenebrarum æternarum, tam densarum, ut Ægyptiæ tenebræ ab Inferis supervenisse dicantur eodem Sap. loco, sic spissarum, & crassarum, ut nullum omninò lumen valeat illuminare hanc noctem horrendam.* Heu!

Ignis ibi quidem erit intensissimam vim habens urendi, sed privatus lumine.

Ignis, & tenebræ. Ignis, qui, ut ait Basil. ultivam vim habebit, illustratoriam non habebit. *Vox Domini intercedentis, non vim urendi, sed flammam, splendorem, & lucem ignis.* Ut olim in fornace Babylonia intercidit à splendore ignis calorem ignis: sic in Inferno intercidet à calore ignis splendorem ignis.

Nec mirum: ibi quartus erat *similis Filio hominis*; hic *vera lux* illa decit, *quæ illuminat omnem hominem*, quæ tenebras clarificat, quæ præsentem nox sicut dies illuminatur.

O tenebræ super tenebras, carentia visionis! Hæc, Fratres mei, summa pœnarum est.

Visio Dei est tota merces. (*Ego sum merces tua magna nimis. Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Satiabor, cum apparuerit gloria tua.*) Carentia econtra ineffabilis divinæ illius visionis est tota merces reproborum: hæc est principalis, & essentialis eorum pœna, cuius respectu pœna sensus non est nisi accidentalis, & secundaria. Tollatur impius, ne videat gloriam Domini.

Eccè ego tollo à te desiderabile oculorum tuorum. Abscondam faciem meam ab eo, & erit in devorationem. Et non revertetur oculus meus, ut videat bona.

A Si ille, quòd idolum aureum amisisset, exclamabat: *Furatus es me.* vel Hebr. *Furatus es cor meum.* Ut ille alius inconsolabiliter plorabat, quòd pariter illi idolum sustulissent, quid erit verum Deum perpetuò amisisse, & ejus visione carere.

Sed quid loquor, aut quibus loquor, inquit Augustin. hæc amantibus pœna est, non contemnentibus. Qui dulcedinem sapientiæ, & veritatis utcumque sentire cœperunt, noverunt, quòd di. o, quanta pœna est, tantummodò à facie Dei separari. Qui autem illam dulcedinem non gustaverunt, si nondum desiderant Dei faciem, timeant vel ignem, supplicia timeant, quem præmia non invitant. Vile tibi est, quòd Deus pollicetur? contemisce, quòd minatur.

De pœna sensus.

PUNCTUM CXXXIX.

D *Iscedite à me, maledicti, in ignem æternum, & Ligatis manibus, & pedibus projicite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium.*

D. August. ad illa verba: *Ignis in conspectu ejus exardescet.* Non erit, inquit, iste ignis, sicut focus tuus: quòd tamen si manum mittere cogaris, facies quicquid voluerit, qui hoc minatur. Si tibi dicat: *Scribe contra caput patris tui, scribe contra capita filiorum tuorum, nam si non feceris, manum tuam mittam in focum tuum, facies, ne ardeat manus tua, ne ardeat ad tempus membrum tuum, non semper in dolore futurum.* Minatur ergo inimicus tam leve malum, & facis malum: minatur Deus æternum malum, & non facis bonum? Ad malum faciendum nec minæ te compellere deberent: à bono faciendo, nec minæ te terrere deberent; minis enim Dei, minis æterni ignis prohiberis à malo, invitaris ad bonum: unde piget, nisi quia non credis?

Sed si non credis, jam judicatus es, & experieris miser, quòd non credis. Prima

Job. 10.

Hebr. Septuag.

D. Basil. h. 5. in Psal. 28. Dan. 2.

Gen. 15. Psal. 41. Psal. 16.

Isa. 26. juxta Sept. Ezech. 14. Deut. 31.

Job. 7. Gen. 31. juxta Sept. Hebr. August.

Matth. 25. Psal. 49. D. August. quo sup.

Interni ignem, qui non timet, idem neque credit.